

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.047/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke
Dr. Madarász Anna előadó bíró
Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes neve

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője:
Dr. Máté Ildikó ügyvéd

A per tárgya: sérelemdíj, kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Törvényszék 2.Pf.20.138/2021/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Győri Járásbíróság P.21.256/2019/42.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 360.100 (háromszázhatvanezer-száz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A peres felek tulajdonosai az ingatlanok. A felperes tulajdoni hányadának megfelelő üzlethelyiségben kávézót kívánt nyitni, ennek érdekében 2016. november 4-én estére találkozót beszélt meg az üzlethelyiség felújítása, átalakítása érdekében HK és AI vállalkozókkal. A munkálatok felmérése során az ingatlan pincéjébe is lementek. Az otthon tartózkodó alperes tévénzés közben ajtócsapódásra, idegen hangokra lett figyelmes. Telefonon hívta a rendőrséget, bejelentette, hogy szerinte betörők vannak a házban. Az alperes elsőként HK találkozott, aki megkísérelte őt megnyugtatni. A felperes a pincéből felérve szintén próbálta az alperest meggyőzni, hogy nem betörők, a felújítás miatt jöttek. A zavart és ijedt állapotban lévő alperes a hozzá lépő felperest egy 8,5 cm pengehosszúságú késsel megszúrta. A felperest kórházba szállították, ahol laparoscópiát végeztek, és a hasba hatoló vérző szúrt sebet ellátták.

[2] A Győri Törvényszék 2017. november 13. napján meghozott és aznap jogerőre emelkedett ítéletével bűnösnek mondta ki az alperest életveszélyt okozó testi sértés büntetében, és ezért 6 hónap – végrehajtásban 3 év próbaidőre felfüggesztett – börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre ítélte.

[3] Az alperes a cselekmény elkövetésekor és a büntetőeljárás idején is az elmeműködés kóros állapotában, hasadásos elmebetegségben szenvedett, ami rendszeres pszichiátriai kontrollt és gyógykezelést tett szükségessé. Elmeműködésének kóros állapota, pszichiátriai betegsége közepes-súlyos fokban korlátozta abban, hogy cselekménye következményeit felismerje, és hogy a felismerésnek megfelelően cselekedjen.

[4] A felperes a has gyomorszáj területének szegycsont alatt elhelyezkedő 2 cm hosszú, ultrahangvizsgálat alapján 19 mm mélységű szúrva-metszett sérülését szenvedte el a hasüreg megnyílásával, a májtok alatti vérbeszűrődésével és kis mennyiségű hasi vérgyülem kialakulásával. A felperes testi sérülései szövődménymentesen gyógyultak, funkcionális károsodás fennállása nem igazolódott. A felperes testén hegek maradtak, a gyomorszáj hege a bántalmazástól, a többi a műtéti beavatkozástól keletkezett. A felperesnél a bántalmazással összefüggésben közepesen súlyos fokú depressziós tünetekkel társuló poszttraumás stressz-zavar jött létre, amelynek kialakulását a cselekményt megelőzően is fennálló visszatérő depressziós és szorongásos tünetegyüttes is elősegíthette. Emiatt bántalmazása a fennálló pszichés kórelőzménye kapcsán átmeneti állapotrosszabbító tényezőként értékelhető. A felperes testi sérüléseinek gyógytartama hat hét volt.

[5] A felperes a testi sérülés miatt 2016. december 25-ig volt táppénzes állományban, majd megszakításokkal 2017. március 20-tól december 22-ig, az utóbbi időszakban nem a testi sérülések, hanem a kialakult poszttraumás stressz-zavar miatt. A felperes testi sérülései következtében a gyógytartam és a lábadozás ideje alatt hat héten át korlátozva volt a közepest meghaladó fizikai megterhelést eredményező tevékenységekben, és a hasizomzatot érintő mozgásokban. Ezek érintették munkavégző képességét, napi teendőit. A felperesnél jelenleg nem kimutatható a poszttraumás stressz-zavar vagy a depresszió olyan fokú fennállása, ami pszichiátriai vagy gyógyszeres kezelést igényelne. A feltárt enyhe pszichés zavar maradványtünetként értékelhető. Ezen pszichés állapota következtében a hétköznapi élet korábban betöltött konvencionális szerepeiben csak ereje fokozott megfeszítésével tud megfelelni. A bántalmazás következtében viselkedése megváltozott, türelmetlenebb,

ingerlékenyebb lett, rosszul alszik, időnként rémálmai vannak. Korábban aktív életet élt, munkája és hobbija volt, külföldi utakra járt és wellness-szállodákba. A bántalmazás következtében az utazásai elmaradtak, munkáját sem tudta jó ideig a korábbi szinten ellátni.

[6] A felperes 2016. november 7-i kórházi elbocsátásától a véralvadásgátló injekciós kezelések végéig, tíz napon keresztül legfeljebb napi egy óra időtartamban gondozó igénybevételére szorult. Gondozását a fia és barátja, HÁ végezték. A felperes a sérüléseinek gyógytartama időszakában harminckilenc napon át háztartási kisegítő igénybevételére kényszerült átlag napi három óra időtartamban. E teendőket szintén HÁ végezte.

[7] A felperes a sérülésének gyógytartama időszakában közepes fokú mozgáskorlátozottsága következtében a közlekedésben kísérő igénybevételére szorult, így 2016. november 15-én is csak segítséggel tudott a varratszedésre elmenni, aminek költsége kísérővel történő utazással hozzávetőlegesen 4.000 forint volt.

[8] A felperes a posttraumás stressz kezelése érdekében az általa korábbról ismert (fiát és őt is kezelő) pszichiátert kereste fel a központban. 2017 márciusa és szeptembere között hét alkalommal jelent meg a pszichiáternél. A kezelések költsége 186.400 forint, az útiköltség B-ből B-re 66.500 forint volt.

[9] A felperes a kórházi távozását követően tíz napig véralvadásgátló kezelésre szorult, hat hétig gyulladáscsökkentő, fájdalomcsillapító szerekre volt szüksége. 2017. március 8. és július 24. napja között orvosi rendelvény szerinti adagolásban szorongást oldó, kedélyjavító kezelést kapott. 2017. július 24-től hat hónapig szintén kedélyjavító Valdoxan adagolása volt indokolt, ezt megelőzően Ataraxot és Zolofot szedett. A gyógyszerek összköltsége 135.185 forint volt. Aktuálisan nem indokolt a gyógyszeres kezelése.

[10] Az alperesi támadás következtében a felperes felsőruházata, trikója, pulóvere, kabátja megsérült, farmernadrágja és cipője vérrel szennyezett lett. A károsodott ruhaneműk és cipő összértéke 53.090 forint.

[11] 2016 novemberében és decemberében a felperesnek 53.275 forint elmaradt jövedelme volt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[12] A felperes módosított keresetében 4.000.000 forint sérelemdíj, ezen összeg után 2016. november 4. napjától járó törvényes késedelmi kamat, mindösszesen 1.169.425 forint vagyoni kártérítés és középátlagos késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A vagyoni kárigény körében 15.000 forint gondozási, 114.750 forint háztartási kisegítői költséget, 90.500 forint közlekedési többletköltséget, kísérő költséget, 135.185 forint gyógyszerköltséget, 134.500 forint jövedelemveszteséget, 8.000 forint beszerzett ruházat költséget, 53.090 forint dologi kártérítést, 186.400 forint orvosi kezelési költséget és 432.000 forint elmaradt bérleti díjat követelt. Kérte továbbá az alperes kötelezését 2016. december 26.

napjától véghatáridő nélkül járadék formájában havi 5.000 forint gyógyszerköltség megfizetésére.

[13] Előadta, hogy a bántalmazás következtében az élete megváltozott, sem fizikailag, sem pszichikailag nem tudta a káreseményt feldolgozni. A cselekményt követően teljesen kiszolgáltatott helyzetbe került, segítségre szorult. A hosszantartó betegállományra, a testén keletkezett hegek okozta esztétikai károsodásra, az ezzel összefüggő félelmekre, maradványtünetként jelentkező poszttraumás stressz-szindrómára, a korábbi depressziós betegségének súlyosbodására hivatkozott, és arra, hogy képességeihez mérten alacsonyabb szellemi, intellektuális teljesítményt tud nyújtani, a hétköznapi életben a korábban betöltött konvencionális szerepeinek csak ereje fokozott megfeszítésével tud megfelelni. Pszichiáter szakorvos kezelésére szorult, a vele bizalmi viszonyban lévő, központban dolgozó orvost kereste fel több alkalommal. Az orvosi kezelések és az utazások költsége, a balesetet követően beszedett gyógyszerek költsége az alperes által elkövetett cselekménnyel okozati összefüggésben állnak. Kárként jelentkezett nála a megsérült ruházat értéke, a kórházi tartózkodása miatt vásárolt ruházat költsége. Hivatkozott arra, hogy a támadást követő két hónapban jelentős mértékű jövedelemvesztés is érte. A bűncselekmény miatt a tervezett kávézót nem tudta megnyitni, kénytelen volt az üzlethelyiséget bérbe adni, viszont a történetek miatt csak a 2015. évi bérleti díjhoz képest alacsonyabb összegért, és emiatt is kár érte.

[14] Az alperes védekezése ismeretében tagadta, hogy a káresemény bekövetkezésével összefüggésben közrehatás terhelné.

[15] Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta annak jogalapját és összegezését. Vitatta, hogy a felperes pszichés sérülése okozati összefüggésben állna a cselekménnyel. Utalt felperesi közrehatásra. Álláspontja szerint a sérelemdíj és a vagyoni kár összege nem igazolt. Bagatell sérelmek esetén nem ítéltető meg sérelemdíj. Vitatta a károk felmerülését és a felperes által megjelölt költségek szükségességét, álláspontja szerint az összegezését a felperes nem bizonyította, a becsatolt számlák egy része gazdasági társaság nevére szól. A cég általi engedményezés pedig már a per során történt.

Az első- és másodfokú ítélet

[16] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 3.000.000 forint sérelemdíjat, ezen összeg után 2016. november 4. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, gondozási költség címén 15.000 forintot, háztartási kisegítésből származó kártérítés címén 87.750 forintot, közlekedési többletköltség címén 70.500 forintot, gyógyszer többletköltség címén 135.185 forintot, jövedelemvesztés címén 53.275 forintot, dologi kártérítésként 53.090 forintot, orvosi kezelések költsége címén 186.400 forintot, és az összesen 601.200 forint vagyoni kártérítés után középátlagosan 2017. március 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[17] A hatályon kívül helyezést követően megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az alperes vétőkéességét illetően a másodfokú bíróság álláspontjából indult ki. Az alperes büntetőjogi felelősségét megállapító jogerős ítélet [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 4. § (2) bekezdés] azt is jelenti, hogy az alperes az általa bűncselekménnyel okozott károk, illetve nem vagyoni sérelem vonatkozásában sérelemdíj fizetési, illetve kártérítési kötelezettséggel tartozik.

[18] Ismertette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:519., 6:520., 6:521. §-át, majd kifejtette, hogy az alperes által elkövetett bűncselekményre tekintettel fel sem merülhet, hogy cselekménye ne lenne jogellenes, vagy magatartása ne lenne felróható. A marasztalással érintett valamennyi tétel esetében megállapítható az alperes által elkövetett bűncselekménnyel fennálló okozati összefüggés, ehhez kapcsolódóan az előreláthatóság követelménye is teljesült. A károkozónak nem kell előre látnia a kár bekövetkezéséhez vezető teljes oksági folyamatot, csak azt kell felismernie, milyen jellegű és nagyságrendű kárt okozhat az adott magatartás. Szükségtelen volt az alperes meghallgatása, különösen a pszichés jellegű problémájára is figyelemmel, mindemellett az alperes az előreláthatóság körében bizonyítást nem is indítványozott. A sérelemdíj iránti igény kapcsán az elsőfokú ítélet a Ptk. 2:43. §-át, 2:52. § (1), (2), (3) bekezdését hívta fel.

[19] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a bűncselekmény következtében sérült a felperesnek az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése által deklarált testi és lelki egészséghez, a Ptk. 2:43. § a) pontjában nevesített testi épséghez, egészséghez fűződő személyiségi joga. Az alperes súlyos, életveszélyes sérülést okozott a felperesnek, ami ugyan szövődmények nélkül gyógyult, de jelentős mennyiségben maradtak hegek, amelyek életre szóló esztétikai károsodást jelentenek. Utóbbiak látványa a pszichés problémával küzdő felperes számára kedvezőtlenül befolyásolják az eset feldolgozását. A felperesnél a bántalmazással összefüggésben közepesen súlyos fokú depressziós tünetekkel társuló poszttraumás stressz-zavar alakult ki, ami miatt egy évig orvosi kezelésre, rendszeres gyógyszeres kezelésre szorult.

[20] A felperes szakértői vizsgálatok már nem volt kimutatható pszichiátriai vagy gyógyszeres kezelést igénylő poszttraumás stressz-zavar, illetve depresszió. Maradványtünetként azonban enyhe pszichés zavar állt fenn.

[21] A felperes a bántalmazás következtében a körülbelül hat heti gyógytartam idején részben ágyhoz kötött, mozgásában korlátozott volt, segítségre szorult. Viselkedése megváltozott, türelmetlenebb, ingerlékenyebb lett, rosszul alszik, időnként rémálmai vannak. Korábban aktív életet élt. Munkáját jó ideig nem tudta a korábbi színvonalon ellátni, ami hátrányosan érintette önértékelését, önbecsülését. Mindezeket mérlegelve az elsőfokú bíróság 3.000.000 forint sérelemdíjat állapított meg azzal, hogy ez arányos elégtételt jelent a felperest ért nem vagyoni hátrányokért, ezt meghaladóan e körben a keresetet elutasította.

[22] A vagyoni kárigényeket a Ptk. 6:522. § (1), (2) bekezdése, 6:527. §-a alapulvételével vizsgálta az elsőfokú bíróság.

[23] A gondozás költségét illetően kifejtette, hogy az aggálytalan, felek által sem vitatott szakértői vélemény szerint a felperes kórházi elbocsátásától a varratszedésig indokolt volt legfeljebb napi egy órában gondozó igénybevétele, és ezt a véralvadásgátló injekciós kezelés is indokolta. A gondozás időigénye tíz napra napi egy óra volt. Az elsőfokú bíróság az óradíjra elfogadta a házi segítségnyújtással, betegápolással foglalkozó cégek árlistáját, amely óradíjakat a bírói gyakorlat általában 25%-kal csökkentett mértékben veszi figyelembe. A károkozó nem mentesülhet a kártérítés alól arra hivatkozva, hogy a gondozást esetleg közeli hozzátartozó vagy barát nyújtja, akár ingyenes jelleggel. Tevékenységüket ugyanis nem a károkozó mentesülése érdekében végzik. Az ezen a címen érvényesített 15.000 forint költséget az elsőfokú bíróság elfogadta.

[24] A háztartási kisegítő alkalmazása a felperes hat hetes gyógytartama alatt – szakértői vélemény szerint – indokolt volt. Ennek a felperes által érvényesített napi átlagos három órája 750 forint óradíj mellett, harminckilenc napra az elsőfokú ítélet szerint megalapozottnak minősült. A háztartási kisegítő költségigényét 87.750 forintban határozta meg.

[25] A felperes közlekedési többletköltséget is érvényesített. A szakértői vélemény szerint a gyógytartam időszakában a felperes közepes fokú mozgáskorlátozottsága miatt alkalmanként indokolt volt a kísérő igénybevétele. Az érintett időszakban egyetlen konkrét eset volt, amikor a felperest biztosan szállítani kellett, ez a varratszedés napja volt. Erre a napra az elsőfokú bíróság a 4.000 forint költséget elfogadta.

[26] Megalapozottnak minősítette az elsőfokú bíróság a központ több alkalommal történő felkeresése miatti költségigényt. A poszttraumás stressz-zavar miatt indokolt volt a pszichiáter szakorvosi kezelése igénybevétele. Életszerűnek és elfogadhatónak tartotta, hogy a felperes a vele korábban már bizalmi viszonyba került szakorvost keresse fel. A felperes 2017. március 8. és szeptember 18. napja között hét alkalommal utazott fel B-ből B-be, ez okiratokkal igazolt. Az elsőfokú bíróság köztudomású tényként vette figyelembe a bármelyik útvonaltervező által meghatározható B-B távolságot, illetve a NAV honlapján is elérhető, 2017. évre vonatkozó üzemanyagárakat. Utóbbira figyelemmel a felperes által megjelölt 350 forint átlagárnak tekinthető, és így megalapozott a felperes 66.500 forint költségigénye.

[27] Az elsőfokú bíróság az aggálytalannak tartott szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a felperes tíz napig véralvadásgátló kezelésre szorult, a gyógytartam alatt gyulladáscsökkentő, fájdalomcsillapító gyógyszerek használata is indokolt volt. Ezt követően 2017. március 8. és július 24. napja között szorongásoldót (Atarax 2x2) és kedélyjavítót (Zolofit 1x1) szedett, majd 2017. július 24-től hat hónapon át Valdoxan kedélyjavítót, kezdetben 1x1, majd szeptember 11-től 2x1 mennyiségben. Az alperesi védekezés miatt kitért arra, hogy a kárenyhítési kötelezettségnek nem kellett kiterjednie arra, hogy a felperes felkutassa, hol jut a legolcsóbban a gyógyszerekhez. A gyógyszer többletköltségét az elsőfokú bíróság a módosított keresettel egyezően 135.185 forintban állapította meg. Ezen a címen a járadékigényt viszont nem tartotta megalapozottnak, mert a szakértői vélemény szerint a felperes gyógyszeres kezelése jelenleg nem indokolt.

[28] A felperes gyógytartamát alapul véve a jövedelme bruttó 300.000 forint/hó lett volna, két hónapra azonban bruttó 270.000 forint jövedelemben részesült. A jövedelemvesztés az az összeg, amelyet a felperes nem kapott kézhez, tehát nettó összegekkel kell számolni, a

felperes nem gazdagodhat az államot megillető személyi jövedelemadó és járadékok összegével. A jövedelemveszteség összegét az elsőfokú bíróság nettó 53.275 forintban határozta meg.

[29] A dologi károk, a káresemény során sérült ruházat tekintetében az elsőfokú ítélet utalt büntetőeljárás iratanyagára, ami igazolja, hogy a felperes sérülésének jellege miatt életszerű a felsőruházat átlukadása, kiszakadása, az erős vérzés miatt a nadrág és cipő szennyeződése. A ruházati termékekre csatolt számlák a felperes által vezetett gazdasági társaság nevére szóltak, azonban a cég a per során a káreseményből eredő követelését a felperesre engedményezte. A felperes alappal érvényesítette ezt a kárigényét, aminek összecszerúsége számlákkal igazolt. A dologi kárigényt az elsőfokú bíróság 53.090 forintban határozta meg.

[30] A rendszeres pszichiátriai kezelés szükségességét az orvosszakértői vélemény alátámasztotta. A bántalmazás a korábbi pszichés problémát is súlyosbította, ezért orvosszakmailag is indokolt volt, hogy a felperest az őt korábban már kezelő, őt ismerő orvoshoz forduljon. A felperes okiratokkal igazolta, hogy 2017. március 8. és 2017. szeptember 18. napja között hét alkalommal megjelent a kezelésen. Ezek 186.400 forint összköltsége mint kárigény megalapozott.

[31] A kórházi tartózkodás miatt beszerzett ingóságokról a felperes kizárólag csak előadást tett, a vásárlás, beszerzés tényét nem bizonyította. Az elsőfokú bíróság e tárgyban a keresetet elutasította, miként az elmaradt bérleti díjra vonatkozó keresetet, mert a felperes által szolgáltatott adatok szerint az érintett időszakra vonatkozó bérleti díjban csökkenés nem volt megállapítható.

[32] Az ítélet ellen az alperes fellebbezett.

[33] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[34] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű értékelésével a tényállást helyesen állapította meg, abból helytálló jogi következtetésre jutott, ítéletének indokolásával egyetértett.

[35] A fellebbezésben foglaltak miatt rámutatott, hogy alaptalannak találta a felperesi közrehatásra történő alperesi hivatkozást. A büntetőiratok áttanulmányozása alapján megállapította, hogy sem az ítélet, sem a tárgyalási jegyzőkönyvek adatai, a büntetőeljárásban tett tanúvallomások nem tartalmaznak olyan adatot, amiből arra lehetne következtetni, hogy a felperes támadóan lépett volna fel az alperessel szemben. Az a körülmény, hogy megpróbálta megmagyarázni neki, hogy nem betörők, hanem a felújítás miatt vannak az ingatlanban, és felé lépett, nem értékelhető a felperes közrehatásaként. Az alperesnek az események helyes észlelését és értékelését torzító mentális állapota ezzel kapcsolatban nem értékelhető a felperes terhére.

[36] A sérelemdíj összegének leszállítását sem tartotta indokoltnak. Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte, hogy a felperesnek a bántalmazás miatt sérült a testi és lelki egészséghez való joga, mindennapi életvitele zavartalansága. Életvitelében átmeneti időre korlátozott volt, a gyógyulásig fájdalmak nehezítették a mozgását. A sérülésből hegek maradtak vissza. Az egy évig elhúzódó poszttraumás stressz-zavar és a maradványtünetként értékelhető pszichés zavar, az életvitel megváltozása, beszűkülése a felperes életminőségét rontotta, rontja. Mindezek kompenzálására a törvényszék a 3.000.000 forintot alkalmasnak találta.

[37] A károsulti közrehatás hiányában nem volt megalapozott az alperesnek a kárelemeket érintő leszállítás iránti igénye sem.

[38] A gondozás és háztartási kisegítés címén megítélt kártérítést illetően a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját: a felperes gyermeke és barátja végezte ezeket – a szakértői vélemény szerint is szükséges – tevékenységeket. Az állandó bírói gyakorlat egységes, hogy nemcsak abban az esetben érvényesíthető kártérítési igény ezeken a jogcímenen, ha fizetett, hivatásos gondozási-ápolási szolgáltató végzi e tevékenységeket, hanem akkor is, ha a károsulthoz közelálló személyek a károsulttól ellenszolgáltatást nem igényelve végzik e munkát. A károsult gondozásával, a háztartási kisegítéssel és a kíséréssel felmerült munkát a hozzátartozó a károkozó helyett, az ő költségére és a károsult érdekében végzi (BH 2017.403.). Ilyen esetben ténylegesen a károsult káraitól van szó, e kiadások, költségek eredendően a károsultnál merülnek fel, a károkozót terhelő módon.

[39] A gyógyszer-többletköltséget illetően rögzítette, hogy a felperes orvosi kezeléséről szóló iratok, a szakvélemény és a felperes gyógyszerei árával kapcsolatban az internetről beszerzett adatok összességükben megfelelően alátámasztották a felperes ezen a címen előterjesztett igényét. Nem merült fel ésszerű kétség a tekintetben, hogy a felperes a számára felírt gyógyszereket ne szedte volna be, állapotának javulása sem erre utalt.

[40] A bántalmazás miatt sérült ruházat címén megállapított vagyoni kártérítésről az elsőfokú bíróság helytálló döntést hozott, a felperesre engedményezett összegeket illető döntéssel a törvényszék egyetértett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[41] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a kártérítés iránti kereseti kérelem elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását kérte új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a régi Pp. 3. § (1)-(3), 4. § (1), (2) bekezdését, 121. § (1) bekezdés c) pontját, 163. § (1), (2) bekezdését, 164., 166. §-át, 183. § (1) bekezdését, 206. §-át, a Ptk. 2:52. § (3) bekezdését jelölte meg.

[42] A régi Pp. 3. § (1)-(3) bekezdései megsértésével összefüggésben előadta, kérte a büntetőügy iratainak a csatolását. A felperes nyilatkozata szerint gondozási segítséget, házi kisegítőt vett igénybe a gyermeke és a barátja személyében, és ennek összecszerúségét az

internetről kinyomtatott árjegyzék alapján számította fel. A közlekedési többletköltség megfelelő bizonyítása nem történt meg, így az, hogy miért kellett B-ből B-be eljárni, nem lett igazolva, hogy milyen gépjárművel történt a közlekedés, milyen norma szerint lett az üzemanyagköltség kiszámolva. A gyógyszerköltség igazolását sem követelte meg az elsőfokú bíróság, ez esetben is az internetről nyomtatott ki a felperes egy árjegyzéket. A sérelemdíj tekintetében a felperes semmit sem adott elő a jogszabályban meghatározott körülmények kapcsán. Az elsőfokú bíróság jogszabálysértését a Kúriának azért is vizsgálnia kell, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokaira utalással hagyta helyben.

[43] A régi Pp. 4. § (2) bekezdésének megsértését abban határozta meg, hogy alperesi indítványra a bíróság mellőzte a bizonyítást az alperesi felróhatóság és a tényállás körében. A Győri Törvényszék jegyzőkönyvéből megállapítható, hogy a felperes volt az, aki az alperes felé mozgott. A felperes idézte elő a magatartásával a sérüléseit. Nem az alperes szúrta meg, hanem a felperes lépett fel fenyegetően az alperessel szemben, aki úgy érezte, hogy védekeznie kell, és maga elé emelte a kést, amibe a felperes felindult viselkedése miatt belegyalogolt.

[44] Az eljáró bíróságok megsértették a régi Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltak, mert a felperes sem a vagyoni kártérítés, sem a sérelemdíjösszegezésének igazolására nem csatolta a jogszabályban előírt bizonyítékokat, ennek ellenére megítélték az általa előadott összegeket. Ugyanezen okból sérült a régi Pp. 164. § (1) bekezdése. A felróhatóság vizsgálatát alperesi indítvány ellenére nem végezték el. Hivatkozott ÁI és HK büntető ügyben tett tanúvallomásra, akik elmondták, hogy a felperes mozgott az alperes fele, és nem az alperes kergette, hogy megsúrhassa őt. Figyelmen kívül maradt a tényállás megállapításánál, hogy a felperes is hallotta, hogy „megöllek benneteket”, ennek ellenére odament az alpereshez, azaz felelőtlenül viselkedett. A büntető iratok a teljes esemény hangfelvételét tartalmazzák, abból kiderül(het), hogy a felperes mennyire lépett fel támadólag az alperessel szemben.

[45] A régi Pp. 166. §-a megsértését arra alapozta, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a büntetőügyben készült orvosszakértői véleményt, a polgári ügyben alperes kapcsán készült szakvéleményt, a büntetőügyben keletkezett tanúvallomásokat (ÁI, HK), nem vizsgálta a felróhatóságot, holott az alperes erre kifejezett indítványt terjesztett elő. Indítvány ellenére nem vizsgálta a felperes közrehatását, hiszen ha nem indul a felperes támadóan az alperes felé, nem következik be a sérülés.

[46] A gondozó, házi kisegítő szükségességére, díjára – ami szakkérdés – az elsőfokú bíróság nem rendelt ki szakértőt. Emiatt sérült a régi Pp. 183. § (1) bekezdése. A felróhatóság kérdésében az alperesről készült szakvéleményeket nem vették figyelembe. A polgári eljárásban jelentősége van, hogy az alperes a cselekmény elkövetésének időpontjában is az elmeműködés kóros állapotában, hasadásos elmebetegségben szenved, és e betegsége közepes-súlyos fokban korlátozta a cselekménye következményei felismerésében, és hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

[47] Azzal, hogy indítvány ellenére a bíróságok nem vizsgálták a felperesi közrehatást, a felróhatóság kérdésében sem folytattak le a bizonyítást, valamint a sérelemdíjösszegezésére a jogszabályban előírt körülmények (a jogsértés súlya, ismétlődő jellege, a

felróhatóság mértéke, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatása) vizsgálata nélkül határozta meg, sérült a régi Pp. 206. § (1) bekezdése. Már az eredeti kereseti kérelemben szereplő 2.000.000 forint sem volt indokolt. Téves az az indoklás, hogy a 19 milliméteres heg egy életre szóló esztétikai károsodást jelentene, és semmilyen szakértői vélemény nem támasztotta alá, hogy a felperes ennek a sebnek köszönhetően mozgásában korlátozva lett volna.

[48] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, mert álláspontja szerint az első- és másodfokú ítélet meghozatalakor nem történt jogsértés.

A Kúria döntése és jogi indokai

[49] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.

[50] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértésre hivatkozással lehet kérni. E törvényi rendelkezés előírja, hogy a felülvizsgálati kérelemben elő kell adni – a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett –, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülvizsgálati kérelem határozza meg a felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit [rég Pp. 275. § (2) bekezdés, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].

[51] Az alperes felülvizsgálati kérelmében túlnyomórészt eljárásjogi rendelkezések megsértésére hivatkozott. A régi Pp. 275. § (3) és (4) bekezdése értelmében felülvizsgálati kérelmet csak az olyan eljárási szabálysértés alapozza meg, ami az ügy érdemi elbírálására kihatott. Az alperes által megjelölt eljárási szabálysértéseket ennek figyelembevételével kell vizsgálni.

[52] Az alperes a régi Pp. 3. § (1)-(3) bekezdése megsértésével összefüggésben azt adta elő, hogy kérte a büntetőügy iratainak beszerzését. A perben rendelkezésre álltak a büntetőeljárás során felvett tanúvallomások, a meghozott ítélet. A felülvizsgálati kérelemből nem derül ki, hogy ezt meghaladóan mely releváns iratra kívánt hivatkozni és miért. Ennek hiányában önmagában a büntetőiratok hiánya nem alapozza meg a Pp. felhívott rendelkezése megsértését. Az alperes a gondozási és háztartási kisegítő, gyógyszerköltség és közlekedési többletköltség felmerültét, szükségességét és összegét, a sérelemdíj összegét illetően hivatkozott még a Pp. 3. § (1)-(3) bekezdése megsértésére, nem konkretizálva, hogy melyik tétel esetén melyik rendelkezés megsértését látja megvalósulni. Ettől függetlenül sem a kérelemhez kötöttség, sem a bizonyítékok rendelkezésre bocsátásának kötelezettsége az

alperes által előadottak alapján nem sérült. A Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatás a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről megtörtént.

[53] Az alperes büntetőjogi felelősségét jogerős ítélet állapította meg. Ezt a jelen perben meghozott jogerős ítélet is irányadónak tekintette, e tárgyban értelmezhetetlen a régi Pp. 4. § (2) bekezdésének megsértésére történő hivatkozás, hiszen egyik bíróság sem tett olyan megállapítást, hogy az elítélt (jelen esetben az alperes) nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. Az alperes e rendelkezés megsértésével kapcsolatban [mint a későbbiekben a régi Pp. 164. § (1) és 206. § (1) bekezdésével kapcsolatban] is azt adta elő, hogy a felperesi közrehatást a bíróságok nem értékelték. A régi Pp. 4. § (2) bekezdése körében ez a kérdés nem vizsgálható.

[54] A felülvizsgálati kérelem kifogásolta, hogy nem teljesült a régi Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja, azaz a keresetlevél nem tartalmazta az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak előadásával. A felperes keresetlevele e követelményeknek megfelelt, a bizonyítékok becsatolására a régi Pp. keretében az eljárás során, az elsőfokú tárgyalás berekesztéséig mód volt.

[55] Az alperes valójában a régi Pp. 3., 121. és 164. §-át illetően ugyanazt adta elő, hogy a felperes nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság az indítványozott bizonyítást lefolytatta, tanúkat hallgatott ki, szakértőt rendelt ki, lehetőséget adott a feleknek az okirati bizonyításra. A Pp. 164. § (1) bekezdésével összefüggésben ezen felül az alperes azt adta elő, hogy az eljáró bíróságok a felperesi felróhatóság körében a vizsgálatot nem végezték el. A perben rendelkezésre állt a bűncselekmény tanúinak a büntetőeljárás során tett vallomása.

[56] Nem sérült a régi Pp. 166. §-a, mert az elsőfokú bíróság a felajánlott és e törvényi rendelkezésben felsorolt bizonyítási eszközöket igénybe vette.

[57] Alaptalanul hivatkozott az alperes a régi Pp. 183. § (1) bekezdése megsértésére. A gondozó és háztartási kisegítő szükségessége kifejezetten szakkérdés, és erről a kirendelt szakértő nyilatkozott is. A gondozó és háztartási kisegítő igénybevételeének szükségességét és ennek tartamát az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény alapján határozta meg. A díjazás megállapítása azonban nem szakkérdés.

[58] A kártérítési felelősséget nem zárja ki, hogy az alperes a bűncselekmény elkövetésekor milyen elmeállapotban volt. Az alperes elmeállapota nem zárta ki a büntetőjogi felelősségre vonását, mint ahogy a polgári jogi felelőssége megállapítását sem. E körben az alperes megsértett polgári anyagi jogi rendelkezésre nem is tudott hivatkozni.

[59] Végül az alperes a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését állította, de e körben kizárólag a felperesi közrehatás és felróhatóság, illetve a sérelemdíjjal kapcsolatos hivatkozásokat tett. A régi Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint

bírálja el. A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) a régi Pp. e rendelkezését illetően töretlen és következetes gyakorlatot alakított ki.

[60] A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelése körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincsen nyilvánvalóan helytelen következtetés [BH 1994.195. (Pfv.III.20.708/1993.)]. Ha a bíróság a tényállást a felek előadásainak és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el, a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó ténykérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére, értékelésére. A Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálhatja, hogy a mérlegelés körébe vont adatok megállapításánál és egybevetésénél nincsen-e nyilvánvalóan helytelen, okszerűtlen következtetés [BH 1995.193. (Mfv.I.10.242/1994.)]. A felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni [BH 2013.119.II. (Pfv.I.21.474/2011.)].

[61] A perben rendelkezésre állnak a bűncselekmény szemtanúinak vallomásai, ezekből a felperesnek bármilyen közreható magatartására nem lehet következtetést levonni. Nem tette ezt a büntető ügyben eljáró bíróság sem, hiszen a sértett esetleges közrehatását mint enyhítő körülményt nem értékelte. Az, hogy a felperes megkísérelte az alperesnek megmagyarázni a jelenlétük okát, és emiatt a felpereshez lépett, károsulti közrehatást nem jelent. A feltárható adatok szerint a felperes magatartásában nem volt támadó jelleg. Azt, hogy az alperes a felperes magatartását miként értékelte, a felperes terhére nem róható.

[62] Az elsőfokú ítélet részletesen felsorolta azokat a tényeket, amelyeket a sérelemdíj megállapítása során figyelembe vett és mérlegelt. Ezeket a jogerős ítélet helytállónak minősítette. Önmagában az alperes által okozott szúrás nyomán visszamaradt heg mérete nem alapozza meg azt az alperesi következtetést, hogy a sérelemdíj mértéke eltúlzott. Az okozott sérülésből visszamaradt heg a sérelemdíjnak csak egyik és nem is a legjelentősebb összetevője volt. A sérelemdíj alapjául az szolgált, hogy a felperes súlyos, életveszélyes sérülést szenvedett. Az egyébként is pszichés problémával küzdő felperesnél a bántalmazás állapotrosszabbodást idézett elő, közepesen súlyos fokú depressziós tünetekkel társuló posztraumás stressz-zavar alakult ki nála, ami hosszabb ideig fennállt. A felperes addigi életvitele megváltozott. Ehhez képest, hogy a szúrás miatt visszamaradt heg – a mérete folytán – milyen esztétikai károsodásnak minősül, marginális jellegű, és önmagában ez a körülmény nem ad alapot olyan megállapításra, hogy a sérelemdíj alapjául szolgáló körülményeket a jogerős ítélet nyilvánvalóan és kirívóan okszerűtlenül mérlegelte volna. Ezért a Kúria a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésének megsértését sem állapította meg.

[63] Mivel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem volt jogszabálysértő, azt a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Záró rész

[64] A felülvizsgálati eljárásban a felperes oldalán perköltség megállapításának alapjául szolgáló képviseleti tevékenység nem volt, így a Kúria e tárgyban a rendelkezést mellőzte. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetékről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott figyelemmel az alperes számára engedélyezett költségmentességre.

[65] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2022. május 4.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő